

Kiedy trzeba będzie iść w daleką ciemność Niechby ta jedna nić została ze mnie

Kazimiera Iłakowiczówna – poetka, pisarka, tłumaczka dzieł z języków angielskiego, rosyjskiego, rumuńskiego i węgierskiego, osobisty sekretarz Józefa Piłsudskiego.

Kazimiera
Iłakowiczówna

Kazimiera Iłakowiczówna urodziła się w 1888 lub 1892 r. w Wilnie. Była nieślubną córką Barbary Iłakowiczówny i Klemensa Zana (syna Tomasza Zana, bliskiego przyjaciela Adama Mickiewicza). Bardzo wcześnie osierocona, wychowywała się pod opieką krewnych i hrabiny Zofii Zyberko-Buynowej. Wykształcenie zdobywała najpierw w domu, następnie w Warszawie. W Oxfordzie ukończyła studium języka angielskiego dla cudzoziemek. W 1910 r. eksternistycznie zdała maturę w Petersburgu. Cztery lata później uzyskała absolutorium w zakresie filologii polskiej i angielskiej na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie. W czasie studiów debiutowała wierszem „Jabłonie” w „Tygodniku Ilustrowanym”, a w 1911 r. tomem wierszy „Ikarowe loty”. W czasie pierwszej wojny światowej była sanitariuszką w armii rosyjskiej. Po odzyskaniu niepodległości w 1918 r. wróciła

do Warszawy i zatrudniła się jako urzędniczka w Ministerstwie Spraw Zagranicznych. W latach 1926–1935 pełniła funkcję osobistego sekretarza Józefa Piłsudskiego w Ministerstwie Spraw Wojskowych. Zajmowała się także twórczością literacką – związała się z grupą Skamandrytów, publikowała w „Wiadomościach Literackich”, wydawała kolejne tomy poezji. Czas drugiej wojny światowej spędziła w Rumunii, z której wróciła do Polski w 1947 r. Osiedliła się w Poznaniu, gdzie zmarła 16 lutego 1983 r.

Poezja Kazimierzy Iłakowiczówny cechuje się silną wrażliwością na biedę i krzywdę prostych ludzi, żarliwą wiarą w Boga i wiernością ojczyźnie. Jej utwory odznaczają się rzetelnością rzemiosła, zrozumiałością, prostotą, rytmem i melodyjnością. Wśród najważniejszych tomów poetyckich Iłakowiczówny znajdują się „Trzy struny” (1917), „Śmierć Feniksa” (1922), „Połów” (1926), „Obrazy imion wróżebne” (1926), „Płaczący ptak” (1927), „Popiół i perły” (1930), „Ballady bohaterskie” (1934). Utwory poświęcone Józefowi Piłsudskiemu ukazały się w zbiorach „Ścieżka obok drogi” (1939), „Słowik litewski. Poezja” (1936) i „Wiersze o Marszałku Piłsudskim. 1912-1935” (1936). Utwory religijne zostały zebrane w tomach „Wiersze religijne. 1912-1954” (1955) i „Ta jedna nić” (1967), wiersze ojczyzniane – w zbiorach już wymienionych oraz poematach „Gdziekolwiek jest – jeśliś jest – lituj mej żałości!” (1921) i „Opowieść o moskiewskim męczeństwie. Złoty wianek” (1927), a utwory dla teatru – w zbiorze „Rzeczy sceniczne” (1969). Iłakowiczówna pisała również utwory dla dzieci. Ukazały się one m.in. w tomach: „Rymy dziecięce”, „Czarodziejskie zwierciadła. 50 wróżb wierszem”, „Wesołe wierszyki”. Prozą Iłakowiczówna wydała zbiory „Z rozbitego fotoplastykonu” (1957) i „Trzeyeński zajac” (1968). Poetka zajmowała się także pracą translatorską. Tłumaczyła dzieła z języków angielskiego, rosyjskiego, rumuńskiego i węgierskiego. Przełożyła m.in. „Annę Kareninę” L. Tołstoja, dramat „Don Karlos, infant hiszpański” F. Schillera, „Egmonta” J.W. Goethego, „Lenc” G. Büchnera, „Chleb najwcześniejszych lat” H. Bölla, „Obietnicę” F. Dürrenmatta oraz utwór „Każdy może być mordercą” H. Doderera. Odkryła i przetłumaczyła także poezję Andre Ady’ego i Emily Dickinson.

W 1984 r. w poznańskim mieszkaniu Kazimierzy Iłakowiczówny przy ul. Gajowej utworzono jej muzeum. Pozostawiono w nim sprzęty, książki, przedmioty codziennego użytku poetki. Uzupełniono je ekspozycją biograficzno-literacką. W muzeum znalazły się m.in.: fotokopia świadectwa ukończenia studium języka angielskiego dla cudzoziemek w Oxfordzie, pierwsze wydanie „Ikarowych lotów” z 1911 r., emblematy uzyskane przez poetkę podczas pierwszej wojny światowej, fotografie i fotokopie dokumentów ukazujące jej pracę w Ministerstwie Spraw Zagranicznych i Ministerstwie Spraw Wojskowych, odznaczenia i nagrody poetki (dyplom doktora honoris causa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza), fotokopie fragmentów przemówień oraz listów poetki m.in. do Jerzego Putramenta i Jarosława Iwaszkiewicza. W przedpokoju umieszczono ekspozycję części dorobku wydawniczego poetki, a na ścianie frontowej kamienicy – tablicę pamiątkową. W muzeum co roku wręczone są Ogólnopolskie Nagrody Poetyckie im. Kazimierzy Iłakowiczówny dla najlepszych debiutujących poetów.

Tablica pamiątkowa na budynku muzeum poetki w Poznaniu

Opracowano na podstawie:

- Marian Grześczak, *Kazimiera Iłakowiczówna*, na: http://www.culture.pl/pl/culture/artykuly/os_illakowiczowna_kazimiera;
- www.bracz.edu.pl/strona.php?strona=infomuzea.

Zdjęcia: http://pl.wikipedia.org/wiki/Kazimiera_Iłakowiczówna

